

นิทานเรื่อง: ควายน้อย

นานมาแล้ว ยังมีเด็กกำพร้าคนหนึ่งอาศัยอยู่ในกระท่อมหลังเล็ก ๆ กับควายน้อยเพื่อนรักของเขา เจ้าควายน้อยนี้เป็นสมบัติเพียงอย่างเดียวที่พ่อแม่ทิ้งไว้ให้ก่อนที่ท่านจะจากเขาขึ้นสวรรค์ เด็กน้อยจึงสนิทสนมและผูกพันกับควายน้อยของเขา

สิบปีต่อมา เด็กเลี้ยงควายน้อยโตขึ้นเป็นหนุ่มน้อยที่แม้จะยากจนแต่ก็มีความสุข ส่วนเจ้าควายน้อยที่ช่วยเขาไถนาทำนาก็ค่อย ๆ แก่ตัวลงจนทำงานต่อไปไม่ไหว เมื่อชาวบ้านเห็นดังนั้น ชาวบ้านจึงแนะนำให้เด็กหนุ่มฆ่าควายน้อย เพราะการเลี้ยงควายน้อยที่ทำงานไม่ได้เป็นการสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ แต่เนื่องจากเด็กหนุ่มรักควายน้อยของเขา เด็กหนุ่มจึงเลี้ยงมันต่อไปโดยมิได้ให้มันทำงานใด ๆ ทั้งสิ้น

ครั้นเมื่อชาวบ้านทราบข่าว ชาวบ้านก็พากันหาว่าเด็กหนุ่มโง่เขลาไร้ความคิด เพราะในยุคที่ข้าวยาก หมาแกง แคนก่าเลี้ยงตัวเองก็ยังเป็นเรื่องที่ยาก อยากรู้ก็ตาม แม้ชาวบ้านจะตัดทอนสักเพียงไร หนุ่มน้อยก็ไม่หวั่นไหว เขาคิดเพียงว่า...การตอบแทนผู้มีพระคุณให้ดีที่สุดเป็นสิ่งที่ถูกที่ควรแล้ว

สามปีต่อมา เมื่อเจ้าควายน้อยตัวมันกำลังจะต้องจากโลกนี้ไป มันจึงตั้งจิตรวมพลังครั้งสุดท้ายแล้วมาเข้าฝันหนุ่มน้อยผู้เป็นทั้งนายและเพื่อนของมัน ในความฝัน...เจ้าควายน้อยบอกเล่าเด็กหนุ่มด้วยความอาลัยรัก มันกล่าวขอบคุณสำหรับทุกสิ่งทุกอย่างและขอร้องให้เด็กหนุ่มแล่นหางของมันเป็นไปทำตัวหนังสือ และจัดแสดงหนังสือติดต่อกันเป็นเวลาเจ็ดคืน โดยมันย้ำว่า “ขอบคุณเจ้านายที่ดูแลฉันเป็นอย่างดีตั้งแต่รับฉันมาอยู่ที่นี้ แม้ว่าพ่อแม่ของเจ้านายจะจากไปแล้ว แม้ว่าฉันจะแก่ ทำงานอะไรไม่ไหว เป็นภาระให้เจ้านายต้องคอยหาอาหารให้ฉันกิน แม้ว่าชาวบ้านจะด่าว่าเป็นคนโง่เขลาก็ตาม เจ้านายก็ไม่ทอดทิ้งฉัน ก่อนที่ฉันจะจากไป ฉันอยากทำอะไรบางอย่างเพื่อตอบแทนเจ้านาย นี่เป็นสิ่งสุดท้ายที่ฉันพอจะมอบให้แก่เจ้านายได้” เมื่อเด็กหนุ่มตื่นนอนในตอนเช้าและพบว่าควายน้อยได้ตายไปจริง ๆ แม้เด็กหนุ่มจะโศกเศร้าและไม่เข้าใจเจตนาของเจ้าควายน้อย แต่เขาก็ยินยอมทำตามคำที่เจ้าควายน้อยขอร้อง ด้วยเหตุนี้เอง เด็กหนุ่มจึงลงมือทำหนังสือมาตากแดด แขน้ำยา แล้วฉลุลายเป็นตัวหนังสือ จากนั้น เขาก็ผูกโรงแสดงหนังสือขึ้นที่หน้ากระท่อมของเขา เมื่อชาวบ้านรู้ว่าจะมีการจัดแสดงหนังสือ ผู้คนที่ว่างจากงานก็พากันมาปูเสื่อรอดูหนังสือเพื่อฆ่าเวลาเล่น แต่ทันทีที่เงาของตัวหนังสือซึ่งทำจากหนังของเจ้าควายน้อยปรากฏบนจอผ้าสีขาวและเมื่อเด็กหนุ่มเริ่มเล่าเรื่องราวที่เขาเตรียมมาเงาของตัวหนังสือซึ่งเคลื่อนไหวคล้ายกับมันมีชีวิตก็สะกดผู้ชมจนทุกคนไม่อาจละสายตาไปจากจอหนังได้ เนื้อเรื่องของหนังสือที่เด็กหนุ่มจัดแสดงนั้นทั้งเศร้าสร้อยและเปี่ยมสุข เด็กหนุ่มเล่าถึงชีวิตของเขาที่ผูกพันกับเจ้าควายน้อยรัก รวมทั้งเรื่องของควายน้อยทั้งหลายที่ถูกชาวบ้านฆ่าทิ้งเมื่อพวกมันไร้ประโยชน์ เด็กหนุ่มเล่าเรื่องไปร้องไห้ไปอย่างเข้าถึงอารมณ์โดยเฉพาะตอนที่เจ้าควายน้อยเพื่อนรักต้องจากเขาไปอย่างไม่มีวันหวนกลับ ซึ่งเมื่อผู้ชมดูจบ ทุกคนก็พากันร้องไห้ตามด้วยความซาบซึ้ง แล้วนำเรื่องที่ได้อ่านไปบอกเล่าให้คนอื่น ๆ ได้รับรู้

เมื่อข่าวเรื่องการแสดงหนังสือที่น่าประทับใจเล่าลือไปถึงในวัง พระราชาผู้ชื่นชมการชมมหรสพจึงปลอมตัวมาดูการแสดงหนังสือของเด็กหนุ่มด้วย พระราชาผู้นี้ทรงเป็นพระราชาผู้เมตตา เมื่อพระองค์ได้ชมหนังสือ พระองค์ก็ทรงซาบซึ้งจนเสียน้ำตาเช่นเดียวกับผู้ชมคนอื่น ๆ และเมื่อพระราชาทราบภายหลังว่า

เรื่องราวทั้งหมดมีที่มาจากเรื่องจริง พระองค์ก็ยิ่งประทับใจมากขึ้นไปอีก หลังจากที่พระราชินีได้ชมการแสดงหนังตะลุงไปแล้ว พระองค์ก็ทรงกลับมาครุ่นคิดถึงเด็กหนุ่มผู้มีจิตใจดีงามและควายผู้เสียสละทำงานหนักมาตลอดชีวิต พระราชินีคิดว่าพระองค์สามารถทำอะไรบางอย่างได้ ในที่สุด พระราชินีก็ตัดสินใจรับตัวเด็กหนุ่มผู้ไร้ญาติขาดมิตรเข้ามาชุบเลี้ยงในวัง โดยพระองค์ทรงแต่งตั้งให้เด็กหนุ่มเป็นนายหนังตะลุงประจำราชสำนัก นอกจากนี้ พระองค์ยังกรุณาซื้อควายซื่อที่ทำงานไม่ได้จากชาวบ้านทั้งหลาย แล้วนำพวกมันมาเลี้ยงดูเพื่อให้พวกมันมีชีวิตอันเป็นสุขอีกด้วย เด็กหนุ่มดีใจมากที่เขาได้รับความเมตตาจากพระราชินี และดีใจที่เห็นควายทั้งหลายไม่ต้องถูกฆ่าตายเมื่อแก่เฒ่า ในเวลานี้...เขาเข้าใจแล้วว่าเพราะเหตุใดเจ้าควายจึงมาเข้าฝันและขอให้เขานำหนังของมันมาใช้ทำหนังตะลุง

เด็กหนุ่มรู้สึกขอบคุณเจ้าควายเพื่อนรักที่หวังดีต่อเขาทุกลมหายใจ ในขณะเดียวกัน เขาก็สัญญากับตัวเองว่า เขาจะไม่มีวันลืมเพื่อนรักของเขาและจะดูแลหนังของมันเป็นอย่างดีตลอดชั่วชีวิต

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า “ความกตัญญูกตเวทียังเป็นเครื่องหมายของคนดี”

กตัญญู หมายถึง รู้คุณ ระลึกคุณของผู้มี พระคุณ กตเวทีย หมายถึง การตอบแทนบุญคุณ การปฏิบัติตนตอบแทนผู้มีพระคุณ ฉะนั้น “ความกตัญญูกตเวทียังเป็นเครื่องหมายของคนดี” จึงหมายความว่า การมีความสำนึกในความดีของสิ่งหรือบุคคลที่มีพระคุณต่อเรา ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติ ผลดีของการปฏิบัติตนเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทียัง เพื่อให้ชีวิตเรามีคุณค่าท่ามกลางความเจริญด้านวัตถุ เป็นคนที่มีแต่คนรักใคร่ชอบพอบอกอยากคบค้าสมาคมด้วย มีคนยกย่องสรรเสริญ จึงควรปฏิบัติตนเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทียังโดยรู้จักเห็นคุณค่า สำนึกถึงผู้มีพระคุณและรู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณนั้น คนที่มีคุณสมบัตินี้ จะทำให้ตนเองและครอบครัวพบแต่ความเจริญรุ่งเรือง พบแต่ความสำเร็จ คุณสมบัตินี้ถือว่าเป็นทรัพย์อันประเสริฐในตัวบุคคล